

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Przyszłość polityki klimatycznej UE – dostosowanie celów w zakresie łagodzenia zmiany klimatu do wyzwań związanych z przystosowaniem się do zmiany klimatu

(C/2025/280)

Sprawozdawca:	Marku MARKKULA (FI/EPL), przewodniczący regionu Helsinki
Dokumenty źródłowe:	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Zabezpieczenie naszej przyszłości. Cel klimatyczny na 2040 r. i droga ku neutralności klimatycznej do 2050 r. jako fundamenty zrównoważonego, sprawiedliwego i dostatniego społeczeństwa” COM(2024) 63 final Komunikat „Zarządzanie ryzykiem klimatycznym – ochrona obywateli i dobrobytu” COM(2024) 91 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW (KR),

Cel: Transformacja systemowa na potrzeby neutralności klimatycznej

1. Jest przekonany – na podstawie faktów naukowych oraz doświadczeń politycznych i informacji UE – że cele na szczeblu Unii, główne podstawy regulacyjne i liczne inicjatywy na rzecz neutralności klimatycznej są dobrze ugruntowane, ale nadszedł czas, by uruchomić ogólnoeuropejską transformację systemową. Bez tego nie uda się osiągnąć ambitnych, obowiązkowych celów.
2. Podkreśla kluczową rolę władz lokalnych i regionalnych w kontekście miejskim i regionalnym: 70 % inicjatyw w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i 90 % inicjatyw dotyczących przystosowania się do niej jest realizowanych na szczeblu gminnym i regionalnym⁽¹⁾. Biorąc pod uwagę ich kluczową odpowiedzialność za kierowanie działaniami w dziedzinie klimatu, organy te muszą być zaangażowane na szczeblu centralnym na etapie planowania strategicznego, realizacji i monitorowania polityki klimatycznej. Misje UE tworzą wiodące ramy wspierania i wzmacniania tych wysiłków oraz zapewniają podmiotom lokalnym i regionalnym zasoby, wskazówki i sieci współpracy niezbędne do osiągnięcia ambitnych celów klimatycznych w całej Europie.
3. Popiera wniosek Komisji Europejskiej dotyczący ustanowienia celu redukcji emisji netto o 90 % do 2040 r., zgodnie z polityką przyjętą na COP28 i COP29. Z oceny skutków wynika, że wariant 3 najlepiej ułatwi środki służące osiągnięciu unijnego celu neutralności klimatycznej do 2050 r. Przyspieszy to wycofanie się UE z paliw kopalnych, w szczególności z importu z Rosji i innych państw niedemokratycznych, a jednocześnie zwiększy autonomię strategiczną i odporność UE. Wariant ten będzie chronić UE przed zmiennością cen paliw kopalnych, zwiększać konkurencyjność przemysłu, wspierać tworzenie miejsc pracy dzięki nowym zrównoważonym technologiom, przyspieszać powszechne wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych oraz skuteczniej łagodzić gospodarcze i zdrowotne skutki zmiany klimatu. Komitet zwraca uwagę na kompleksowe ramy UE w zakresie klimatu i energii, które promują inwestycje prywatne poprzez wykorzystanie mechanizmów rynkowych, zapewnienie atrakcyjnych, sprzyjających inwestycjom i stabilnych regulacji, a także mają zasadnicze znaczenie dla wspierania regionów znajdujących się w trudnej sytuacji i dla zapewnienia spójności Europy.
4. Wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie UE do wdrożenia zaleceń politycznych KR-u zawartych w sprawozdaniu „Regions and cities shaping the European Green Deal 2.0”⁽²⁾ [Miasta i regiony kształtują Europejski Zielony Ład 2.0] poprzez określenie spójnej, ambitnej i sprzyjającej włączeniu społecznemu polityki, która uwzględni podejście globalno-lokalne, zajmuje się wielorakimi kryzysami i dostosowuje do siebie priorytety polityczne, gospodarcze i finansowe. W związku z tym zobowiązuje się do kontynuowania prac prowadzonych przez grupę roboczą „Zielony Ład w terenie” w ścisłej współpracy z miastami i regionami. Zapewnia to przestrzeń do politycznej dyskusji na temat transformacji ekologicznej przy zastosowaniu podejścia międzysektorowego.

⁽¹⁾ <https://data.europa.eu/doi/10.2863/718117>.

⁽²⁾ Komitet Regionów, *Regions and cities shaping the European Green Deal 2.0*, 2024.

5. Podkreśla, że ambitny cel na 2040 r. będzie musiał iść w parze z konkurencyjnością przemysłu i posiadać niezbędne warunki podstawowe, takie jak sprawiedliwa i uczciwa transformacja dla ludzi, niższe ceny energii oraz odpowiednia infrastruktura i technologia.
6. Zaznacza, że zmniejszenie emisji dwutlenku węgla i osiągnięcie neutralności pod względem emisji dwutlenku węgla oraz zwiększenie przystosowania się do zmiany klimatu i odporności na nią wykracza poza możliwości samego sektora publicznego. Podkreśla konieczność ustanowienia nowych mechanizmów mobilizowania znacznych inwestycji prywatnych oraz zwiększenia skuteczności funduszy spójności i programu „Horyzont 2020” we wspieraniu inicjatyw w dziedzinie klimatu. Akcentuje ponadto pilną potrzebę przyjęcia wszystkich czystych, innowacyjnych, niekopalnych rozwiązań w celu kompleksowego przeciwdziałania zmianie klimatu.
7. Przedstawia uporządkowane podejście do realizacji polityki klimatycznej UE obejmujące innowacyjne, wykonalne i elastyczne rozwiązania neutralne pod względem technologicznym, koncentrujące się na różnych kontekstach w miastach i regionach oraz zapewniające sprawne wdrożenie przez zainteresowane strony.
8. Podkreśla znaczenie elektryfikacji gospodarki i dekarbonizacji wytwarzania energii elektrycznej poprzez przyspieszone i kompleksowe wdrażanie odnawialnych źródeł energii, w tym inwestycje w efektywną produkcję energii elektrycznej, zaawansowane rozwiązania w zakresie magazynowania energii oraz odporną infrastrukturę sieciową, które zapewniają podstawowe narzędzia dalszej dekarbonizacji, zwłaszcza w sektorach przemysłu i transportu. Apeluje o odpowiednie planowanie strategiczne i inwestycje, gdyż dostrzega, że elektryfikacja gospodarki pociąga za sobą znaczne koszty transformacji dla przedsiębiorstw i konsumentów, a także oznacza duże zapotrzebowanie na wydobycie metali i zwiększone zapotrzebowanie na energię elektryczną.
9. Wzywa Komisję Europejską, aby pomogła przyspieszyć wdrażanie odnawialnych źródeł energii poprzez zapewnienie temu procesowi pewności prawa.

Najważniejszy element: Integracja polityki klimatycznej i środowiskowej z myślą o dobrostanie, przemyśle, konkurencyjności i polityce bezpieczeństwa UE

10. Podkreśla podstawową zasadę, zgodnie z którą osiągnięcie neutralności klimatycznej i odporności jest niezbędne nie tylko dla przyrody Unii Europejskiej i świata, ale także dla przemysłu UE, konkurencyjności, samowystarczalności, bezpieczeństwa, dobrostanu, zdrowia, zatrudnienia oraz polityki miejskiej i wiejskiej. Zaznacza, zgodnie ze sprawozdaniami Letty i Draghi, znaczenie przyjęcia podejścia ukierunkowanego na odnowę, na zwiększenie badań, rozwoju i innowacji oraz na skuteczne wykorzystanie cyfryzacji.
11. Ostrzega, że brak systematycznych działań w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej doprowadzi do znacznych strat finansowych.
12. Opowiada się za podejmowaniem decyzji w oparciu o dowody, aby przeciwdziałać zmianie klimatu, utracie różnorodności biologicznej i zanieczyszczeniom poprzez transformację systemową na wszystkich szczeblach sprawowania rządów. W związku z tym wzywa JRC do partnerskiej współpracy z KR-em w celu wzmocnienia narzędzi UE wspierających świadome podejmowanie decyzji w dziedzinie transformacji ekologicznej przez władze lokalne i regionalne, wykorzystując również nowe instrumenty, takie jak sztuczna inteligencja i nowi dostawcy danych, jak na przykład ekosystem przestrzeni danych programu Copernicus.
13. Podkreśla potrzebę współtworzenia planu działania UE, obejmującego wszystkie szczeble sprawowania rządów i wszystkie obszary polityki, z wykorzystaniem propozycji zawartych w niniejszej opinii. Celem jest dokonywana wspólnymi siłami ekologiczna, cyfrowa i przemysłowa transformacja systemowa, wraz z zintegrowanymi działaniami oddolnymi i odgórnymi opartymi na innowacyjnym wielopoziomym przywództwie motywującym wszystkich ludzi do udziału w tej transformacji opartej na współpracy.
14. Wzywa Komisję i państwa członkowskie do wdrożenia planów działania UE w dziedzinie klimatu zgodnie z zasadą pomocniczości, z zapewnieniem, aby władze lokalne i regionalne były uprawnione do dostosowywania działań łągających i przystosowawczych do swej specyfiki, przy jednoczesnym zachowaniu zgodności z ogólnounijnymi celami.

Kolejne pięć lat: Wdrażanie w praktyce

15. Podkreśla potrzebę wdrożenia w latach 2020. skutecznych środków opartych na dowodach naukowych IPCC, tak aby UE znalazła się na dobrej drodze do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. Zwraca uwagę, że osiągnięcie celów na 2030 r. i ustanowienie ambitnych ram na 2040 r. mają kluczowe znaczenie dla stopniowego wycofywania surowców kopalnych i osiągnięcia neutralności klimatycznej. Podejście to motywuje wszystkie podmioty i grupy zainteresowanych stron do transformacji systemowej, zapewniającej wszystkim inkluzywną i zrównoważoną przyszłość.

16. Podkreśla znaczenie sprawozdania specjalnego IPCC w sprawie zmiany klimatu i miast, które ma zostać przedstawione w marcu 2027 r. Omówione zostaną w nim tendencje klimatyczne, zagrożenia i rozwiązania z punktu widzenia miast. Apeluje, aby proces sporządzania sprawozdania miał znaczący wpływ na strategię i działania Komitetu Regionów.

17. Podkreśla potrzebę priorytetowego traktowania rzeczywistego wdrażania poprzez wspieranie miast i regionów w następujących obszarach:

- a) wzmocnienie przystosowania się do zmiany klimatu: zwiększenie odporności poprzez inicjatywy ukierunkowane lokalnie;
- b) wdrażanie systemowej transformacji ekologicznej i cyfrowej: promowanie współpracy na szczeblu lokalnym i regionalnym w celu osiągnięcia celów klimatycznych;
- c) podnoszenie umiejętności i kompetencji: uaktualnienie i zwiększenie skuteczności koncepcji rozwoju zawodowego na wszystkich szczeblach sprawowania rządów;
- d) sprzyjanie kreatywności i innowacyjności: rozwijanie zdolności przywódczych w celu wzmocnienia przedsiębiorczego sposobu myślenia nastawionego na innowacje społeczne;
- e) aktualizacja instrumentów finansowych: zapewnienie odpowiedniego finansowania transformacji ekologicznej poprzez włączenie łagodzenia zmiany klimatu, przystosowania się do zmiany klimatu i środków na rzecz odporności do wszystkich budżetów i ram finansowych;
- f) priorytetowe traktowanie kluczowych środków: przyspieszenie technologicznych i społecznych badań, rozwoju i innowacji w celu osiągnięcia celów UE;
- g) wzmocnienie działań na szczeblu niższym niż krajowy: zaangażowanie wszystkich regionalnych i lokalnych zainteresowanych stron we współtworzenie i wdrażanie planów działania w dziedzinie klimatu.

18. Podkreśla fundamentalną rolę przemysłu w pobudzaniu dekarbonizacji i realizacji transformacji ekologicznej i cyfrowej na rzecz zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego oraz przestrzega przed nadmiernymi wymogami regulacyjnymi, zwłaszcza dla MŚP, które mogą borykać się z większą biurokracją. Apeluje zatem o ramy regulacyjne, które wspierają przemysł w pełnym wykorzystaniu jego potencjału. Akcentuje ponadto kluczową potrzebę zwiększenia skali innowacji poprzez rozwój solidnych ekosystemów innowacji, które ułatwiają współtworzenie, testowanie i tworzenie prototypów, a także zapewnienia, by innowacje te były dostępne dla wszystkich i szybko przyjmowane.

19. Akcentuje znaczną lukę między gotowością techniczną a rentownością komercyjną i wskazuje, że według badania McKinsey jedynie 10 % potencjału technologii klimatycznych w zakresie redukcji emisji pochodzi z komercyjnie konkurencyjnych rozwiązań, zaś 45 % przypada na technologie, które wprawdzie są już dostępne na rynku, ale wymagają dalszego obniżenia kosztów. Podkreśla, że aby można było osiągnąć cele klimatyczne UE, trzeba pilnie przyspieszyć badania, rozwój i innowacje oraz skalowanie w odniesieniu do produktów, procesów i systemów. Obszary priorytetowe obejmują w szczególności produkcję biometanu, baterie, wychwytywanie, składowanie i utylizację dwutlenku węgla (CCUS), pompy ciepła oraz systemy ciepłownicze wykorzystujące ciepło odpadowe i pozostałości, odnawialne źródła energii, takie jak energia wiatrowa i słoneczna, technologie wodorowe, rozwiązania w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym, a także zrównoważone alternatywy takie jak alternatywne paliwa i białka. Ponadto rozwój tych technologii wymaga dodatkowych kompleksowych badań naukowych, a także aktywnego zaangażowania obywateli poprzez inicjatywy z zakresu otwartej nauki w celu zwiększenia zrozumienia, akceptacji i stosowania nowych innowacji.

20. Trzeba podkreślić znaczenie rozwoju instalacji biometanu dla dekarbonizacji sektora energetycznego oraz ważną rolę, jaką może on odegrać w rozwoju gospodarczym obszarów wiejskich i we wzmacnianiu gospodarki o obiegu zamkniętym. Nie należy zapominać, że sektor biometanu tworzy miejsca pracy na obszarach wiejskich i wspiera lokalny rozwój gospodarczy, począwszy od gromadzenia i przetwarzania produktów ubocznych chowu zwierząt gospodarskich i rolnictwa po działalność zakładów produkcyjnych. W związku z tym zasadnicze znaczenie ma zachęcanie do wykorzystywania produktów ubocznych sektora rolno-spożywczego do produkcji energii oraz jako surowca do produkcji biogazu i biometanu. Rozwój biometanu ma również zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia neutralności klimatycznej w kontekście oczyszczania ścieków komunalnych i odzysku energii z oczyszczania bioodpadów.

21. Odnotowuje ponowne zainteresowanie kilku państw członkowskich energią jądrową, w tym za pośrednictwem tzw. sojuszu jądrowego pod przewodnictwem Francji. Przyjmuje do wiadomości bardziej neutralne pod względem technologicznym podejście Komisji zawarte w jej komunikacie w sprawie celu klimatycznego na 2040 r. Dostrzega rolę energii jądrowej w realizacji celów dekarbonizacji, a przy tym podkreśla stałe znaczenie zwiększania skali rozwiązań w zakresie energii odnawialnej.

22. Przejście na zieloną energię i zachęcanie do wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych może stanowić wyjątkową okazję dla obszarów wiejskich do czerpania korzyści z posiadanych przez nie zasobów naturalnych. Ten rozwój musi jednak odbywać się z poszanowaniem obszarów naturalnych, kluczowych obszarów ochrony różnorodności biologicznej i ochrony ptaków, terenów o wysokiej wartości dla produkcji rolnej (zarówno suchych, jak i nawadnianych), a także z poszanowaniem wartości krajobrazu danego terytorium, jak określono w zaleceniu CM/Rec(2008) 3 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej konwencji krajobrazowej.

23. Propaguje użytkowanie małych elektrowni wodnych wykorzystujących regionalne źródła wody, w stosownych przypadkach zgodnie z ograniczeniami w zakresie ochrony środowiska, w celu regulowania zasobów wodnych i zapewnienia dostaw wody, a przy tym wytwarzania czystej energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych. Zwraca uwagę, że w przeciwieństwie do dużych zapór minielektrownie wodne mają znacznie mniejszy wpływ na środowisko i mogą być instalowane w rzekach i kanałach bez powodowania znaczących zmian w środowisku naturalnym. Ponadto ich zdolność do stałego i niezawodnego działania uzupełnia inne odnawialne źródła energii o zmiennej wydajności, takie jak energia słoneczna i wiatrowa, a przez to przyczynia się do zrównoważenia sieci elektroenergetycznej. Jest to szczególnie istotne na wiejskich i oddalonych obszarach górskich, gdzie minielektrownie mogą wspierać autonomię energetyczną i zmniejszyć zależność od paliw kopalnych oraz znacznie pomóc w przechodzeniu na zdekarbonizowany system energetyczny.

Wsparcie ze strony wszystkich szczebli sprawowania rządów: Środki na rzecz zintegrowanej transformacji systemowej

24. Potwierdza, że chociaż europejska polityka klimatyczna jest mocno wspierana przez Zielony Ład i ramy pakietu „Gotowi na 55”, jej wdrażanie jest słabe albo wręcz nie ma miejsca. Obecne praktyki nie pozwalają skutecznie wykorzystać najlepszej globalnej wiedzy naukowej i praktycznej oraz rozwiązań. Europejskie wysiłki są zbyt rozdrobnione i brakuje im synergii, co pogłębia te wyzwania. Ponadto dysproporcje regionalne w zakresie zasobów finansowych i kwalifikacji znacznie komplikują skuteczne wdrażanie.

25. Podkreśla, że równoległe do rozwoju technologii łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania do niej trzeba bardziej skupić się na zmianach strukturalnych w społeczeństwie, zwłaszcza na wzorach produkcji i konsumpcji. Potrzeba również zmiany stylu życia obywateli. UE musi zatem wspierać miasta i regiony, by owa zmiana stylu życia była dla mieszkańców jak najbardziej zrozumiała, atrakcyjna i wykonalna. Ponadto wzywa do zwrócenia szczególnej uwagi na warunki życia i rozwój gospodarczy na obszarach wiejskich, a tym samym na współtworzenie skutecznych środków transformacji klimatycznej, które są atrakcyjne i dostosowane do sektorów takich jak rolnictwo i hodowla bydła.

26. Apeluje o przywództwo UE w celu ujednoczenia strategii politycznych na szczeblu krajowym i niższym niż krajowy w kierunku spójnego podejścia i podkreśla kluczową potrzebę przyspieszenia unijnej polityki neutralności klimatycznej poprzez kompleksową, ogólnounijną transformację systemów, koncentrującą się na następujących elementach:

- a) innowacyjne modele: zakwestionowanie status quo i wprowadzenie metod transformacyjnych, aktywowanie wspieranych przez odpowiednie zasoby finansowe konkretnych kampanii interwencyjnych w określonych sektorach;
- b) międzydyscyplinarna wiedza fachowa: wspieranie integracji wiedzy i współpracy;
- c) wielopoziomowe zaangażowanie: zapewnienie szerokiego udziału zainteresowanych stron;
- d) spostrzeżenia globalne i lokalne: uwzględnienie różnych perspektyw i praktyk;
- e) praktyczne doradztwo polityczne: wykorzystanie rzeczywistych doświadczeń w celu wprowadzenia skutecznych zmian;
- f) przestrzenie doświadczalne: testowanie i udoskonalanie nowych koncepcji politycznych;
- g) skuteczna komunikacja: opracowywanie narracji w celu budowania poparcia dla złożonych zmian.

27. Z zadowoleniem przyjmuje wyraźne odniesienie do roli, jaką odporność na zmianę klimatu odgrywa w zapewnianiu funkcji społecznych, konkurencyjności, stabilności finansowej i bezpieczeństwa⁽³⁾. Apeluje o solidniejsze mechanizmy egzekwowania i monitorowania systematycznego uwzględniania kwestii klimatu we wszystkich odpowiednich strategiach politycznych na szczeblu unijnym, krajowym i niższym niż krajowy. Obejmuje to wyraźne uwzględnienie procesów strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, by wesprzeć większą zgodność z celami, planami działania, planowaniem i działalnością w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu na wszystkich szczeblach.

28. Podkreśla kluczową rolę czystej elektryfikacji oraz potrzebę zwiększenia efektywności energetycznej, wspierania elastycznego popytu i rozproszonego wytwarzania energii, a także inwestowania w zaawansowane rozwiązania w zakresie magazynowania energii w celu optymalizacji produkcji energii ze źródeł odnawialnych⁽⁴⁾. Podkreśla ponadto znaczenie rozwoju zdecentralizowanych, kierowanych przez społeczność modeli energetycznych w celu zwiększania odporności i lokalnej autonomii energetycznej⁽⁵⁾.

Fakty i dowody: Zintegrowana polityka klimatyczna UE: jedyna opcja

29. Przypomina, że zgodnie z komunikatem Komisji szacuje się, że w latach 2031–2050 koszt niepodjęcia działań wyniesie nawet 2,4 bln EUR. Podkreśla, że brak działania wiąże się również z kosztami społecznymi i środowiskowymi, pogłębiającymi się nierównościami, zdrowiem publicznym i podatnością zmarginalizowanych społeczności na zagrożenia.

⁽³⁾ Wspólny komunikat do Parlamentu Europejskiego i Rady „Nowe perspektywy dotyczące związku między klimatem a bezpieczeństwem”, JOIN(2023) 19 final.

⁽⁴⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Zmiana dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii z myślą o realizacji nowych celów klimatycznych na 2030 r. (Dz.U. C 301 z 5.8.2022, s. 184).

⁽⁵⁾ Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Struktura rynku energii elektrycznej (Dz.U. C, C/2023/253, 26.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/253/oj>).

Z drugiej strony dodatkowe korzyści wynikające z utrzymania celu 90 % byłyby znaczne, np. dzięki ograniczeniu przedwczesnych zgonów związanych z zanieczyszczeniem powietrza z 466 000 rocznie w 2015 r. do 196 000 rocznie w 2040 r. Wzywa zgodnie z raportem prezydenta Sauliego Niinistö, by uznawać gotowość za zasadę przewodnią wszystkich naszych działań w zakresie przeciwdziałania pełnemu spektrum zagrożeń i ryzyka.

30. Podkreśla, że inwestycje w infrastrukturę energetyczną i elektroenergetyczną służące osiągnięciu neutralności klimatycznej są najskuteczniejsze, gdy wykorzystuje się w nich istniejące wiodące rozwiązania oparte na technologiach i gdy są ukierunkowane na integrację sieci regionalnych, krajowych i europejskich z korzyścią dla wszystkich. Koordynacja ta powinna sprzyjać współtworzeniu zachęt i synchronizacji planów wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron oraz prowadzić do opracowania strategicznego, kompleksowego planu działania w zakresie energii na rzecz pilnej poprawy zdecentralizowanego wykorzystania w lokalnych sektorach energii i energii elektrycznej.

31. Przypomina ustalenia Europejskiej oceny ryzyka związanego z klimatem (EUCRA) ⁽⁶⁾, z których wynika, że Europa jest kontynentem ocieplającym się najszybciej – dwukrotnie szybciej niż średnia światowa w ciągu ostatnich 30 lat. Bez dalszych działań politycznych setki tysięcy ludzi zmarłoby z powodu fal upałów i ulewnych deszczy, a szkody gospodarcze spowodowane jedynie przez powodzie przybrzeżne mogłyby do końca stulecia przekroczyć w UE bilion EUR rocznie.

32. Z dużym zaniepokojeniem przyjmuje wyniki sprawozdania EUCRA opartego na badaniach naukowych, w którym podkreślono szerokie zagrożenia związane ze zmianą klimatu, wykraczające poza środowisko i mające wpływ na gospodarkę, lokalną turystykę, zdrowie, infrastrukturę – zwłaszcza tę krytyczną – i systemy żywnościowe. Bywa, że zagrożone jest również dziedzictwo kulturowe naszych regionów. Podkreśla, że zmiana klimatu powinna być priorytetem przekrojowym, a nie tylko polityką tematyczną.

33. Zaznacza, że ustalenia EUCRA uwypuklają pilną potrzebę przystosowania się do zmiany klimatu, niezależnie od powodzenia działań łagodzących. Wzywa do lepszej integracji polityki łagodzenia zmiany klimatu i polityki przystosowania się do tej zmiany, przy czym konkretne cele w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu powinny być ustalane zgodnie z zasadą ostrożności dostosowaną do konkretnej podatności danych regionów na zagrożenia, ze szczególnym uwzględnieniem regionów uznanych za niewrażliwe, takich jak Europa Południowa.

34. Podkreśla, że szkody spowodowane klęskami żywiołowymi, takimi jak susze, pożary lasów i powodzie, często nieprzewidywalnymi i niszczycielskimi, mają się nasilać w wyniku zmiany klimatu. Przypomina, że władze lokalne i regionalne odgrywają kluczową rolę w opracowywaniu strategii przystosowywania się do zmiany klimatu oraz że należy im zapewnić wystarczające uprawnienia i zasoby niezbędne do ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i dobrostanu obywateli.

35. Z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź europejskiego planu przystosowania się do zmiany klimatu w celu wsparcia państw członkowskich, w szczególności w zakresie gotowości i planowania oraz zapewnienia regularnych, opartych na podstawach naukowych ocen ryzyka. Wzywa Komisję Europejską do uwzględnienia we wniosku wsparcia dla władz lokalnych i regionalnych oraz do zaangażowania KR-u w jego opracowanie.

36. Sądzi, że opracowanie miernika i tabeli wskaźników podatności obszarów na zagrożenia, które mogłyby być aktualizowane w miarę postępu zmiany klimatu, jest niezbędne do zainicjowania debaty politycznej na temat rozwiązań, które należy zastosować w tym zakresie w ramach przyszłej polityki spójności. Przypomina, że należy dołożyć większych starań, aby opracować znaczące zbiory danych na szczeblu niższym niż krajowy w dziedzinie transformacji klimatycznej i podatności na zagrożenia.

37. Z zadowoleniem przyjmuje propozycję włączenia kapitału naturalnego i kulturowego do oceny bogactwa i działalności gospodarczej oraz wzywa Komisję do przedstawienia wniosku w tej sprawie.

38. Podkreśla ponadto, że klęski żywiołowe w coraz większym stopniu zagrażają spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w UE, utrudniają realizację unijnej polityki spójności UE i zwiększają dysproporcje i nierówności między różnymi regionami i społecznościami, gdyż uderzają najbardziej w te, które są szczególnie narażone na zagrożenia.

39. Przypomina o potrzebie wykorzystania wszystkich istniejących dźwigni i uruchomienia nowych mechanizmów zaangażowania sektora prywatnego w działania w dziedzinie klimatu. Platforma misji na rzecz miast UE oszacowała, że aby do 2030 r. osiągnąć neutralność emisyjną 100 miast, potrzebne jest 650 mld euro, z czego 80 % powinno pochodzić z sektora prywatnego.

⁽⁶⁾ Europejska Agencja Środowiska, Europejska ocena ryzyka związanego z klimatem – streszczenie, sprawozdanie 01/2024.

Inwestycje publiczno-prywatne: Badania, rozwój i innowacje, edukacja i rozwój zawodowy

40. Podkreśla ogromną potrzebę zwiększenia wykorzystania istniejących technologii do wdrożenia istniejących i opracowania nowych rozwiązań na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej, a przy tym zwraca uwagę na współpracę publiczno-prywatną w zakresie badań, rozwoju i innowacji w celu poprawy postępów zarówno opartych na technologii, jak i na przyrodzie. Popiera wysiłki przemysłu w zakresie badań, rozwoju i innowacji w odniesieniu do produktów i systemów o pozytywnym śladzie ekologicznym, pod warunkiem że będą one obejmować solidne zabezpieczenia środowiskowe i społeczne. Chociaż innowacje mają zasadnicze znaczenie, nie można odroczyć natychmiastowych działań z wykorzystaniem obecnych technologii, takich jak przejście na energię ze źródeł odnawialnych, zwiększenie efektywności energetycznej, wykorzystanie pozostałości i szybkie zastąpienie produktów wysokoemisyjnych alternatywami odnawialnymi.

41. Z uwagi na to, że znaczna część niezbędnych technologii nie jest jeszcze dojrzała lub konkurencyjna (⁷), UE powinna – wraz z przemysłem i innymi ekspertami badawczymi – opracować plany działania w zakresie technologii, plany gotowości rynkowej i plany działania, aby osiągnąć niezbędny poziom pod względem technologii i cen. Trzeba także podkreślić konieczność zniwelowania luk między badaniami podstawowymi, komercjalizacją, skalowaniem i praktykami wdrażanymi w terenie.

42. Podkreśla kluczowe znaczenie przyspieszenia dekarbonizacji przemysłu i w związku z tym wzywa UE – za pośrednictwem DG RTD, JRC i innych dyrekcji generalnych – do aktywnego promowania lokalnych i regionalnych inicjatyw publiczno-prywatnych oraz wspierania ogólnoeuropejskiej współpracy w celu przyspieszenia innowacyjnego rozwoju i zwiększenia skali wykorzystania powstających technologii do transformacji przemysłowej.

43. Wzywa do intensyfikacji strategicznych badań naukowych i finansowych oraz innowacji w celu rozwiązania problemu zarządzania ryzykiem klimatycznym i poprawy odporności w różnych sektorach i regionach w całej Europie, w tym na obszarach miejskich, wiejskich, przybrzeżnych i wyspiarskich. Apeluje o dogłębne zrozumienie postępu naukowego i technologicznego i podkreśla, że w badaniach, rozwoju i innowacjach można priorytetowo traktować środki krótko- i długoterminowe, które oferują największe korzyści społeczne i odpowiadają na różnorodne wyzwania regionalne w całej Europie, co podkreślono w sprawozdaniach Letty i Dragiego. Uwypukla potrzebę zwiększenia finansowania badań, rozwoju i innowacji, poprawy obiegu wiedzy oraz przełożenia innowacji na kluczowe aspekty sukcesu komercyjnego, które podkreślono w tych sprawozdaniach jako zasadnicze dla osiągnięcia celów transformacji ekologicznej i cyfrowej. W związku z tym w kolejnych wieloletnich ramach finansowych należy przewidzieć zdecydowane zwiększenie finansowania programu „Horyzont Europa”.

44. Popiera (⁸) akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie i ponownie podkreśla potrzebę zwiększenia roli innowacji w całej UE, w szczególności poprzez stymulowanie partnerstw publiczno-prywatnych. Nalega na wspieranie MŚP oraz sektora rolno-spożywczego w niwelowaniu luki innowacyjnej i dokończeniu przejścia na praktyki i technologie neutralne emisyjnie.

45. Uważa, że trzeba wzmocnić partnerstwa publiczno-prywatne, aby przyspieszyć prowadzenie badań, rozwój technologiczny oraz innowacje systemowe i organizacyjne, co umożliwi UE rozwijanie konkurencyjnych rozwiązań – w tym wiedzy fachowej, produktów i usług – na rosnącym rynku światowym skoncentrowanym na inwestycjach w łagodzenie zmiany klimatu, przystosowanie się do niej i odporność.

46. Ponownie podkreśla potrzebę dostosowania instrumentów finansowych UE w celu powiązania edukacji w dziedzinie nauk przyrodniczych, technologii, inżynierii i matematyki z transformacją ekologiczną i cyfrową, przy czym należy podjąć działania na rzecz zaradzenia niedoborom specjalistek i specjalistów w państwach członkowskich i zwiększenia wysiłków na rzecz rozwiązania problemu braku równowagi płci i zwiększenia uczestnictwa w dziedzinach STEM. Środki powinny promować inkluzywność i równe szanse, tak aby edukacja w dziedzinie nauk ścisłych, technologii, inżynierii i matematyki była dostępna i atrakcyjna dla wszystkich, zwłaszcza dla dziewcząt.

47. Zwraca uwagę na potrzebę dostosowania polityki przemysłowej i klimatycznej UE, promowania inwestycji przemysłu w badania, rozwój i innowacje, wyeliminowania konkurencji w zakresie pomocy państwa i wspierania otwartych innowacji poprzez neutralność technologiczną i strategiczną współpracę, aby osiągnąć cele UE na lata 2030, 2040 i 2050. Podkreśla znaczenie ochrony jednolitego rynku, zapewnienia homogeniczności przepisów, a także ograniczenia interwencji podejmowanych przez państwa, a zagrażających integralności jednolitego rynku. Akcentuje kluczowe znaczenie dalszego rozwoju unijnej polityki ochrony środowiska w tym kontekście.

(⁷) Sprawozdanie Międzynarodowej Agencji Energetycznej (MAE), *A Roadmap for the Global Energy Sector*, 2021.

(⁸) Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie (Dz.U. C, C/2023/254, 26.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/254/oj>).

Misje UE: Kluczowe dla realizacji polityki klimatycznej

48. Uznaje, że misje UE podjęły niezbędne kroki w celu sprostania ambitnym wyzwaniom społecznym. Apeluje o wykorzystanie tego sukcesu, co wymaga zwiększenia współfinansowania potencjalnych przełomowych środków niezbędnych do uwypuklenia dokonań i wsparcia innych w osiągnięciu celów na 2030 r.

49. Wzywa wszystkie misje UE do natężenia procesu wzajemnego uczenia się i współpracy, a także do zwiększenia widoczności na szczeblu lokalnym i regionalnym poprzez dalsze promowanie lokalnych sukcesów, zwiększanie skali nowych innowacyjnych rozwiązań i wykorzystywanie przywództwa politycznego zaangażowanych polityków lokalnych.

50. Wzywa do opracowania solidnego pakietu wsparcia w celu zwiększenia wpływu udanych misji UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i miast neutralnych dla klimatu. Punktem wyjścia powinny tu być aktualizacja umów w sprawie miast neutralnych dla klimatu i powielanie doświadczeń za pośrednictwem Porozumienia Burmistrzów, tak aby wzmocnić rolę pakietu „Gotowi na 55”. Uważa, że misje UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i miast neutralnych dla klimatu mają kluczowe znaczenie dla przyspieszenia działań w dziedzinie klimatu, promowania innowacji i wzmocnienia mechanizmów powielania. W tym kontekście wykorzystanie dodatkowego finansowania europejskiego może stanowić odpowiednią zachętę do przyspieszenia tej transformacji w kierunku miast neutralnych dla klimatu.

51. Dostrzega pilną potrzebę ukierunkowanych na konkretny obszar postępów transformacyjnych w zakresie systemów społeczno-technicznych opartych na wiedzy i wzywa miasta należące do misji w zakresie neutralnych dla klimatu i inteligentnych miast, wraz z ich uniwersytetami i przemysłem, do przeprowadzenia przełomowych inicjatyw, które przesuwają granice ambitnych eksperymentów. Inicjatywy te powinny pokazać, w jaki sposób wykorzystanie wiedzy fachowej JRC może pomóc w zlikwidowaniu luki innowacyjnej w stosunku do USA w dziedzinie badań, rozwoju i innowacji, co sprawi, że Europa stanie się światowym liderem w dziedzinie zrównoważonej polityki klimatycznej.

52. Jest gotów wnieść wkład – za pośrednictwem swej kampanii „Zielony Ład w terenie” – w propozycję dotyczącą promowania stosowania najlepszych praktyk koncentrujących się na planowaniu terytorialnym i morskim, spójności, transporcie, rybołówstwie, finansach i polityce rolnej.

53. Apeluje o większą przewidywalność i współpracę w celu przyspieszenia inwestycji w realizację celów misji UE. Podkreśla znaczenie włączenia celów misji UE do przyszłego prawodawstwa, takiego jak ustalanie opłat za emisję gazów cieplarnianych i pakiet „Gotowi na 55”, aby wzmocnić ujemny system wielopoziomowego sprawowania rządów. Zwraca uwagę na zorientowaną na misje politykę wzmacniającą wymiar oddolny w ramach wielopoziomowego systemu sprawowania rządów w UE.

Poparcie obywateli: Niezbędna świadomość w zakresie wdrażania polityki klimatycznej

54. Przypomina, że pomyślna transformacja klimatyczna wymaga pełnego zaangażowania obywateli, co się łączy z lepszą komunikacją na temat zagrożeń i korzyści dla klimatu przy jednoczesnym przeciwdziałaniu dezinformacji. Potwierdza, że Komitet Regionów, wraz z politykami lokalnymi i regionalnymi, będzie nadal wspierać kampanię „Zielony Ład w terenie” i inicjatywę Paktu na rzecz Klimatu.

55. Zauważa, że w sprawozdaniu EUCRA wykazano znaczne dysproporcje i podziały w zakresie skutków zmiany klimatu między regionami europejskimi. Apeluje o to, by fundusze spójności i inne instrumenty zapewniały odpowiednie wsparcie unijne dla zaspokajania zarówno krótko-, jak i długoterminowych potrzeb regionów podatnych na zagrożenia związane z klimatem. Wzywa Komisję, aby we współpracy z państwami członkowskimi i władzami szczebla niższego niż krajowy opracowała niezbędne, dostosowane do potrzeb regionalne plany działania w celu zwiększenia gotowości i zapewnienia zdolności szybkiego reagowania poprzez odpowiednie finansowanie i inne środki wsparcia.

56. Uważa, że koszty niepodejmowania działań i kwantyfikację dodatkowych korzyści należy oszacować z wykorzystaniem naukowo opracowanych ram pomiaru na szczeblu niższym niż krajowy, a także otwarcie informować o nich obywateli i zainteresowane strony. Wzywa władze lokalne i regionalne do aktywnego angażowania obywateli w procesy decyzyjne przy zapewnieniu współtworzenia i wdrażania polityki klimatycznej z całą społecznością.

57. Podkreśla znaczenie przystosowania się do zmiany klimatu i gotowości na wypadek zagrożeń na poziomie transgranicznym. Wzywa władze szczebla niższego niż krajowy do promowania wspólnych działań na rzecz zapobiegania klęskom klimatycznym.

58. Z zadowoleniem przyjmuje powszechne odniesienie do dialogów z obywatelami w pismach określających zadania kandydatów na komisarzy i podkreśla kluczową rolę, jaką odgrywają politycy lokalni i regionalni w zmniejszaniu dystansu między Brukselą a terytoriami UE. Wyraża gotowość do współpracy z Komisją Europejską w celu zainicjowania szeregu dialogów z terytoriami na temat transformacji ekologicznej, również w oparciu o udaną współpracę w zakresie Europejskiego Paktu na rzecz Klimatu.

Ujednolicone podejście: Połączenie zagadnień związanych z klimatem, różnorodnością biologiczną, glebą, wodą, zdrowiem i użytkowaniem gruntów

59. Podkreśla potrzebę wspierania synergii między celami neutralności klimatycznej, różnorodności biologicznej i zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń oraz wzywa Komisję do stworzenia silniejszych powiązań między ramami a mechanizmami finansowania.

60. Wzywa Komisję Europejską do zapewnienia, aby krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu były skutecznie dostosowane do strategii łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, realizowanych na szczeblu niższym niż krajowy. Celem jest umożliwienie przyjęcia spójniejszego i osiągniętego większe oddziaływanie podejścia do działań w dziedzinie klimatu dzięki odpowiednim przepisom wprowadzonym w ramach rewizji rozporządzenia w sprawie zarządzania unią energetyczną. Komitet podkreśla jednak, że w konkretnych lokalnych warunkach klimatycznych najlepiej sprawdzają się rozwiązania regionalne i lokalne, a zatem należy utrzymać niezbędną elastyczność pozwalającą na dostosowywanie się do tych warunków bez ograniczeń stwarzanych przez nadrzędne krajowe plany w dziedzinie energii i klimatu.

61. Podkreśla kluczową rolę rozwiązań opartych na zasobach przyrody w transformacji systemowej środowiska miejskiego, z wykorzystaniem podejścia międzysektorowego i interdyscyplinarnego jako wieloaspektowego instrumentu wspierania łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej, ochrony różnorodności biologicznej oraz zdrowia.

62. Wzywa do dostosowania polityki klimatycznej i przemysłowej w ramach biogospodarki, z koncentracją na rozwoju neutralnej pod względem emisji dwutlenku węgla gospodarki o obiegu zamkniętym, na efektywnym gospodarowaniu zasobami i na aktywnych zrównoważonych praktykach leśnych. Praktyki te powinny utrzymać kluczową żywotność lasów, chronić zagrożone gatunki oraz zwiększać różnorodność biologiczną i odporność ekosystemów w lasach i otaczających je jednolitych częściach wód.

63. Podkreśla potencjał biopochodnego i pozyskiwanego w sposób zrównoważony CO₂ jako odnawialnego surowca i produktu służącego składowaniu dwutlenku węgla. Zaznacza, że rozwiązania oparte na biotechnologii powinny uzupełniać, a nie zastępować głębokie redukcje emisji i szybkie wycofywanie paliw kopalnych. Zwraca uwagę na znaczenie samowystarczalności materiałowej i energetycznej, a także zapewnienia, aby rozwiązania w zakresie wodoru pochodzenia biologicznego i odnawialnego były częścią sprawiedliwej i zrównoważonej transformacji.

64. Wskazuje na podatność na zagrożenia i potencjał długoterminowej sekwestracji dwutlenku węgla w sektorze użytkowania gruntów oraz na znaczny potencjał redukcji emisji w sektorze rolnictwa dzięki rozwiązaniom rynkowym, przy czym niezbędne jest aktywne wsparcie w ramach WPR i dobrowolne zaangażowanie na rzecz skutecznych działań w dziedzinie klimatu. Podkreśla potrzebę stosowania specjalnych ram regulacyjnych, które umożliwiają rolnikom i właścicielom gruntów przyjmowanie zrównoważonych praktyk z wykorzystaniem postępu naukowego i technologicznego oraz ich potencjalnych zastosowań społecznych, w szczególności z wykorzystaniem wyników misji UE na rzecz gleb i misji UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu. Chodzi tu o dostosowanie polityki rolnej do celów Zielonego Ładu, przy jednoczesnym promowaniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego, odpornych ekosystemów i sekwestracji dwutlenku węgla.

65. Podkreśla potrzebę uwzględnienia w ogólnej strukturze polityki klimatycznej i w ramach na 2040 r. jasnych, przewidywalnych i przejrzystych zachęt do inwestowania w wykorzystanie i składowanie biopochodnego CO₂.

66. Zwraca uwagę, że w strategiach użytkowania gruntów należy priorytetowo traktować pozytywny wpływ gleby, wiatru, wody, lasów i terenów podmokłych na transformację w kierunku społeczeństwa neutralnego dla klimatu. Wzywa do uznania roli ekosystemów w sekwestracji dwutlenku węgla, ochronie różnorodności biologicznej i odporności na zmianę klimatu w celu zapewnienia długoterminowego zrównoważonego rozwoju, wraz z krajowym, regionalnym i lokalnym wdrażaniem unijnego prawa o odbudowie zasobów przyrodniczych.

67. Podkreśla, że potencjał redukcji emisji CO₂ w sektorach mobilności i transportu jest znaczny. Wzywa do jak najdalej posuniętego przeniesienia transportu ciężarowego z dróg na kolej oraz do szybkiego innowacyjnego rozwoju w celu przejścia na pojazdy elektryczne i inne pojazdy niskoemisyjne dla różnych potrzeb użytkowników. Szczególną uwagę należy przy tym zwrócić na kompleksowy i niezawodny oraz dostępny transport publiczny, a także na promowanie możliwości aktywnej mobilności, takich jak np. jazda na rowerze i chodzenie pieszo, aby zapewnić mobilność dla wszystkich, z uwzględnieniem zwłaszcza dostępności.

Mechanizmy rynkowe: Przyspieszenie transformacji

68. Podkreśla kluczową rolę mechanizmów rynkowych w gwałtownym rozwoju inicjatyw na rzecz redukcji emisji.

69. Podkreśla potrzebę niezawodnego i skutecznego systemu ustalania opłat za emisję CO₂, w tym sprawiedliwego społecznie mechanizmu dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂, tak aby zachęcić do dekarbonizacji we wszystkich sektorach i promować rozwiązania neutralne pod względem emisji dwutlenku węgla. Wzywa Komisję do udoskonalenia systemu ustalania opłat za emisję CO₂ i wspierania jego globalnej integracji z myślą o osiągnięciu celu porozumienia paryskiego w zakresie ograniczenia wzrostu temperatury do 1,5°C, przy zapewnieniu ponownego inwestowania generowanych dochodów w działania w dziedzinie klimatu. Akcentuje ponadto, że dobrze opracowany system ustalania opłat za emisję CO₂ ma kluczowe znaczenie dla pobudzenia inwestycji sektora prywatnego w przystosowanie się do zmiany klimatu i łagodzenie jej skutków.

70. Zachęca do wyeliminowania dotacji szkodliwych dla środowiska, zwłaszcza tych związanych z paliwami kopalnymi i niezrównoważonymi praktykami rolniczymi, a przy tym popiera kary dla przedsiębiorstw, które powodują szkody w środowisku. Podkreśla znaczenie przekierowania dotacji od podmiotów naruszających normy środowiskowe w celu zapewnienia dostosowania funduszy publicznych do celów UE w zakresie klimatu i różnorodności biologicznej.

71. Wzywa UE do przyjęcia wiodącej i silnej roli na świecie na drodze do opracowania niezbędnych systemów dotyczących budżetów emisji i opłat za emisję CO₂ i negocjowania podobnych ram ze swoimi globalnymi partnerami handlowymi. Podkreśla znaczenie zapobiegania ucieczce emisji i zapewnienia konkurencyjności kosztowej europejskiego przemysłu.

72. Wzywa UE i rządy krajowe do zapewnienia stabilnego i systematycznego finansowania ze środków publicznych podstawowych usług, takich jak usługi użyteczności publicznej, reagowanie kryzysowe i opieka zdrowotna, przy jednoczesnym włączeniu przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków do szerszych inwestycji na rzecz zrównoważonego rozwoju.

73. Podkreśla, że samo finansowanie publiczne nie może zaspokoić potrzeb w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu i łagodzenia jej skutków. Popiera różne metody finansowania, takie jak obligacje ekologiczne. Apeluje o praktyczne kryteria systematyki w celu zapewnienia transformacji ekologicznej bez tworzenia obciążeń administracyjnych oraz o innowacyjne modele finansowania, które będą równoważyć korzyści społeczne, środowiskowe i gospodarcze. Zachęca do korzystania z takich instrumentów jak umowy w sprawie miasta neutralnego dla klimatu i wspólne plany inwestycyjne z takimi podmiotami jak EBI oraz banki krajowe i regionalne, a także instytucje finansowe zarządzane wspólnie przez władze lokalne i regionalne.

74. Zwraca uwagę, że mechanizmy finansowania, takie jak kapitał wysokiego ryzyka i private equity, muszą wspierać rozwój przedsiębiorstw technologicznych ukierunkowanych na kwestie związane z klimatem poprzez wykorzystanie lokalnych synergii oraz współpracę z lokalnymi zainteresowanymi stronami takimi jak ośrodki badawcze.

75. Podkreśla potrzebę połączenia dotacji publicznych i długoterminowego finansowania kapitałowego z inwestycjami prywatnymi na wczesnym etapie, tak aby zapewnić transformacyjne innowacje w sektorach, które potrzebują inwestycji długoterminowych, takich jak baterie do samochodów elektrycznych, wodór i półprzewodniki.

76. Podkreśla znaczenie partnerstw między szkołami wyższymi a przemysłem dla osiągnięcia przełomowych wyników w zakresie badań, rozwoju i innowacji na dużą skalę, obejmujących cały cykl życia innowacji – od badań naukowych po zwiększanie skali – z wykorzystaniem udanych doświadczeń z projektów IPCEI i sojuszy strategicznych.

77. Wzywa UE do zainicjowania opracowania ram zrównoważonego rozwoju, które przyspieszą transformację wszystkich procesów i działań społecznych tak, by stały się one bezemisyjne, zapewnią postępy w zakresie nowych, wspieranych technologią rozwiązań w zakresie wychwytywania, składowania i wykorzystywania dwutlenku węgla oraz będą promować naturalną sekwestrację dwutlenku węgla i odbudowę ekosystemów, w tym poprzez zachęty rynkowe w celu zapewnienia zdolności do sekwestracji dwutlenku węgla na dużą skalę po 2050 r.

Skuteczne monitorowanie: Klucz do sukcesu polityki klimatycznej

78. Popiera potrzebę opracowania szczegółowych europejskich statystyk dotyczących odporności na zmianę klimatu na szczeblu niższym niż krajowy i z zadowoleniem przyjmuje proponowany przegląd istniejących narzędzi i wytycznych, w tym wykorzystanie zdolności Centrum Koordynacji Reagowania Kryzysowego do wspierania miast i regionów.

79. Zwraca uwagę na znaczenie systemów gromadzenia i oceny danych oraz monitorowania dla opracowywania narzędzi wspierających podejmowanie decyzji przez decydentów szczebla lokalnego i regionalnego. Wymienić można tu satelitarną usługę ostrzegania o zagrożeniach systemu Galileo i Europejskie Obserwatorium Neutralności Klimatycznej.

80. Zachęca miasta i regiony do wykorzystywania Instrumentu Wsparcia Technicznego (TSI) jako cennego narzędzia. Jest to szczególnie ważne dla regionów i grup znajdujących się w trudnej sytuacji, aby mogły analizować skutki zmiany klimatu w perspektywie krótkoterminowej.

Radzenie sobie ze zmianami: Zasadnicze instrumenty dla działań w dziedzinie klimatu

81. Uważa, że rozwiązanie obecnych wieloaspektowych problemów wymaga nowego podejścia opartego na przywództwie, w ramach którego priorytetowo traktuje się ducha przedsiębiorczości i kapitał ludzki. Obejmuje to stworzenie solidnych ram UE na rzecz zrównoważonego dobrostanu i zaangażowania obywateli, wyjście poza PKB i ścisłe dostosowanie do celów zrównoważonego rozwoju.

82. Wzywa UE i państwa członkowskie do przeglądu procedur i kryteriów dotyczących funduszy spójności oraz przekształcenia ich w silniejsze i bardziej wpływowe instrumenty finansowe na rzecz systemowej transformacji klimatycznej, które będą zaspokajały pilne potrzeby w zakresie odporności, a także łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej w kierunku neutralności klimatycznej.
83. Podkreśla, że rozdrobnienie instrumentów finansowania prowadzi do niejasności, niepotrzebnych obciążeń i znaczącej nieefektywności. Opowiada się za przeglądem krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, aby objąć nimi wszystkie instrumenty finansowania oraz włączyć miasta i regiony w zarządzanie nimi od samego początku, zapewniając ich pełny udział w kształtowaniu strategii łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej.
84. Wzywa do podjęcia bardziej zdecydowanych działań w zakresie innowacyjnych zamówień publicznych. Apeluje do Komisji o aktualizację wytycznych dla państw członkowskich dotyczących zielonych zamówień publicznych i zamówień publicznych wspomagających zamknięcie obiegu w gospodarce oraz o wzmocnienie ich wdrażania.
85. Popiera wykorzystywanie narzędzi wspólnych zakupów do oferowania państwom członkowskim, miastom i regionom przystępnych cenowo rozwiązań neutralnych dla klimatu, takich jak czysty transport publiczny i energia ze źródeł odnawialnych.
86. Z zadowoleniem przyjmuje kryteria klimatyczne wynikające z zasady „nie czynić poważnych szkód”, stosowane w budżecie UE, i wzywa Komisję do egzekwowania bardziej rygorystycznych metod i kryteriów ich wdrażania, również w oparciu o prace OECD w zakresie spójności polityki na rzecz zrównoważonego rozwoju. Jednocześnie egzekwowanie tych wymogów nie powinno wiązać się z dużymi obciążeniami administracyjnymi.
87. Podkreśla potrzebę ograniczenia emisji metanu, zwłaszcza z sektora energetycznego, rolnictwa, gospodarowania odpadami i produkcji paliw kopalnych, i zaleca, aby UE objęła wiodącą rolę na szczeblu międzynarodowym poprzez promowanie ambitnych celów w zakresie zrównoważonych praktyk i ograniczania emisji.
88. Z zadowoleniem przyjmuje zobowiązania podjęte przez przewodniczącą Komisji Europejskiej w rozdziale „Przystosowanie się do zmiany klimatu, gotowość i solidarność klimatyczna” wytycznych politycznych na lata 2024–2029. Proponuje, by wdrażaniu przyszłego europejskiego planu w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu towarzyszyło systematyczne zwoływanie grupy dialogu strategicznego między różnymi szczeblami zarządzania publicznego i sektora prywatnego.

Bruksela, dnia 20 listopada 2024 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
Vasco ALVES CORDEIRO